

HOTUBA YA WAZIRI WA UJENZI NA UCHUKUZI, MHESHIMIWA MHANDISI DKT. LEONARD MADARAKA CHAMURIHO (MB), AKIWASILISHA BUNGENI MPANGO NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA MWAKA WA FEDHA 2021/22

A. UTANGULIZI

1. Mheshimiwa Spika, kufuatia taarifa iliyowasilishwa humu Bungeni na Mwenyekiti wa Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu, ninaomba kutoa hoja kwamba Bunge lako sasa lipokee na kujadili Taarifa ya Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi kwa mwaka wa fedha 2020/21 na kupitisha Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara hii kwa mwaka wa fedha 2021/22.

2. Mheshimiwa Spika, awali ya yote napenda kuchukua fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kutujalia uhai na afya njema na kutuwezesha kukutana leo kwa ajili ya kushiriki katika Mkutano wa Bunge lako ili kujadili utekelezaji wa majukumu ya Sekta za Ujenzi (Fungu 98) na Uchukuzi (Fungu 62) kwa mwaka wa fedha 2020/21 pamoja na kujadili Mipango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Sekta hizo kwa mwaka wa fedha 2021/22. Aidha, ninamuomba Mwenyezi Mungu aendelee kutupatia ulinzi wake dhidi ya janga linaloisumbua dunia kwa sasa la mlipuko wa ugonjwa wa homa kali ya mapafu inayosababishwa na Virusi vya Corona (UVIKO).

3. Mheshimiwa Spika, naomba nichukue fursa hii kumpongeza Mhe. Samia Suluhu Hassan kwa kuapishwa kuwa Rais wa Awamu ya Sita wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Watanzania wana imani na matumaini makubwa nae na kuwa chini ya uongozi wake nchi yetu itapiga hatua kubwa zaidi za kimaendeleo. Tunamtakia kila la kheri katika uongozi wake na kumuomba Mwenyezi Mungu azidi kumpa afya njema, hekima na maarifa kwa ajili ya kuiongoza nchi yetu.

4. Mheshimiwa Spika, ninampongeza Mhe. Dkt. Philip Isdory Mpango kwa kuteuliwa na Mhe. Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na hatimaye kuthibitishwa na Bunge lako Tukufu, kuwa Makamu wa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania. Tunaamini kuwa uzoefu wake katika uongozi utakuwa chachu katika kumsaidia Mheshimiwa Rais kutekeleza majukumu yake. Vilevile, ninampongeza Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa uongozi

wake mahiri na makini, akiwa msimamizi mkuu wa shughuli za Serikali hapa Bungeni.

5. Mheshimiwa Spika, kwa masikitiko makubwa naomba kutoa pole kwa Mheshimiwa Samia Suluhu Hassan, Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, kwako wewe binafsi na Bunge lako Tukufu na Watanzania wote kwa ujumla, kwa msiba mkubwa kwa Taifa letu wa kuondokewa na mpendwa wetu na kipenzi cha Watanzania Hayati Dkt. John Pombe Joseph Magufuli, aliyekuwa Rais wa Awamu ya Tano wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, aliyega dunia tarehe 17 Machi, 2021. Kuondokewa na Jemedari wetu mahiri ni pigo kubwa si kwa Tanzania tu, bali pia ni pigo kwa Afrika Mashariki, Bara la Afrika na Dunia nzima kwa ujumla. Kipekee kwa Wizara ninayoiongoza, tumepata pigo kubwa kwani Hayati Magufuli alianzisha miradi mikubwa ya kimkakati na kuhakikisha inatekelezwa kwa mafanikio makubwa. Ninaendelea kumuomba Mwenyezi Mungu ampe pumziko la milele, Amina.

6. Mheshimiwa Spika, vilevile, naomba kutoa pole zangu kwa Mheshimiwa Rais wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania kwa kuondokewa na Rais Mstaafu wa Awamu ya Tatu ya Serikali ya Jamhuri ya Muungano wa Tanzania, Hayati Benjamin William Mkapa; aliyekuwa Makamu wa Kwanza wa Rais wa Serikali ya Mapinduzi ya Zanzibar Maalim Seif Sharif Hamad na Balozi Mhandisi John William Herbert Kijazi, aliyekuwa Katibu Mkuu Kiongozi. Aidha, naomba nitoe pole nyingi kwako, Naibu Spika na Waheshimiwa Wabunge wa Bunge lako Tukufu kwa kuondokewa na wapendwa wetu Mheshimiwa Martha Jachi Umbulla, aliyekuwa Mbunge wa Viti Maalum Mkoa wa Manyara na Mheshimiwa Mhandisi Atashasta Justus Nditaye, aliyekuwa Mbunge wa Jimbo la Muhambwe. Tutaendelea kuwakumbuka kwa michango yao katika maendeleo na ustawi wa nchi yetu. Mwenyezi Mungu awape pumziko la milele, Amina.

7. Mheshimiwa Spika, ninaomba nikupongeze na kukushukuru wewe binafsi, Naibu Spika, Wenyeviti wa Kamati za Kudumu za Bunge, Katibu wa Bunge, Watendaji wa Ofisi ya Bunge pamoja na Bunge lako Tukufu kwa ushirikiano ninaoendelea kuupata wakati wote ninapotekeleza majukumu yangu ikiwa ni pamoja na kuwasilisha taarifa mbalimbali kuhusu Wizara ninayoismamia. Ninapenda kuwahakikishia kuwa, Wizara yangu itaendelea kutoa ushirikiano unaohitajika ili kufikia malengo ya Kisekta na Kitaifa kwa ujumla.

8. Mheshimiwa Spika, mwisho lakini siyo kwa umuhimu, ninapenda kuchukua fursa hii kuishukuru Kamati ya Kudumu ya Bunge ya Miundombinu inayoongozwa na Mhe. Seleman Moshi Kakoso (Mb), Mbunge wa Mpanda Vijijini na Makamu Mwenyekiti wa Kamati Mhe. Anne Killango Malecela (Mb), Mbunge wa Same Mashariki. Nakiri kuwa Wizara imenufaika sana na umahiri, umakini na ushirikiano wa Kamati hiyo katika kuchambua, kushauri na kufuatilia maendeleo ya Sekta za Ujenzi na Uchukuzi. Ninapenda kuliarifu Bunge lako Tukufu kwamba maoni, ushauri na mapendekezo yaliyotolewa na Kamati hiyo yamezingatiwa katika Bajeti hii.

9. Mheshimiwa Spika, kabla ya kuwasilisha Hotuba hii, ninapenda kuwashukuru Mhe. Kassim Majaliwa Majaliwa (Mb), Waziri Mkuu wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Mhe. Mwigulu Lameck Nchemba (Mb), Waziri wa Fedha na Mipango kwa hotuba zao zilizotangulia. Hotuba hizo zimeeleza kwa ujumla maendeleo ya sekta za Kijamii na Kiuchumi kwa mwaka 2020/21 na mwelekeo kwa mwaka 2021/22. Ninawashukuru na kuwapongeza pia Mawaziri wote waliowasilisha hotuba zao.

10. Mheshimiwa Spika, baada ya maelezo hayo ya utangulizi, ninaomba sasa kuwasilisha hotuba yangu ambayo imejikita katika Utekelezaji wa Mpango na Bajeti ya Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi kwa mwaka wa fedha 2020/21 pamoja na Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara yangu kwa mwaka wa fedha 2021/22.

B. MAPITIO YA UTEKELEZAJI WA MPANGO NA BAJETI KWA MWAKA WA FEDHA 2020/21

B-1 SEKTA YA UJENZI (FUNGU – 98)

11. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2020/21, Sekta ya Ujenzi ilitengewa jumla ya Shilingi **38,774,425,000.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida. Hadi Aprili, 2021 jumla ya **Shilingi 27,607,504,049.69**, sawa na asilimia **71.2** ya fedha zilizoidhinishwa zilikuwa zimetolewa na HAZINA kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida.

Bajeti ya Miradi ya Maendeleo

12. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa miradi ya maendeleo, katika mwaka wa fedha 2020/21, Sekta ya Ujenzi ilitengewa **Shilingi 1,577,586,781,000.00**. Kiasi hicho kinajumuisha **Shilingi 1,252,222,598,000.00** fedha za ndani na **Shilingi 325,364,183,000.00** fedha za nje. Fedha za ndani zilijumuisha fedha za Mfuko Mkuu wa Serikali (Consolidated Funds) **Shilingi 610,476,228,000.00** na fedha za Mfuko wa Barabara **Shilingi 641,746,370,000.00**.

Hadi Aprili, 2021 fedha zilizopokelewa ni **Shilingi 1,060,741,508,270.64**, sawa na asilimia **67.2** ya fedha zilizoidhinishwa. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 768,538,345,231.27** ni fedha za ndani na **Shilingi 292,203,163,039.37** ni fedha za nje.

UTEKELEZAJI WA MIRADI YA MAENDELEO

Miradi ya Barabara na Madaraja

13. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2020/21, Wizara kupitia Wakala wa Barabara Tanzania (TANROADS) ilipanga kutekeleza miradi ya barabara kuu inayohusisha ujenzi wa barabara zenye urefu wa **kilometa 455.75** kwa kiwango cha lami, ujenzi wa madaraja **11** pamoja na ukarabati wa **kilometa 25** kwa kiwango cha lami. Hadi kufikia Aprili, 2021, jumla ya **kilometa 423.11** za barabara kuu zimekamilika kujengwa kwa kiwango cha lami na jumla ya **kilometa 5.5** za barabara kuu zimekarabatiwa kwa kiwango cha lami. Aidha, utekelezaji wa miradi ya madaraja umekamilika kwa asilimia **36.36** ya mpango.

14. Mheshimiwa Spika, kwa upande wa barabara za mikoa, katika mwaka wa fedha 2020/21, Wizara kupitia TANROADS ilipanga kujenga kwa kiwango cha lami barabara zenye urefu wa **kilometa 64.72** ambapo **kilometa 41.31** zilipangwa kujengwa kwa kutumia fedha za Mfuko Mkuu wa Serikali na **kilometa 23.41** zilipangwa kujengwa kwa kutumia fedha za Mfuko wa Barabara. Aidha, **kilometa 1,005.33** zilipangwa kukarabatiwa kwa kiwango cha changarawe ambapo kati ya hizo, **kilometa 589.31** na madaraja **24** yalipangwa kukarabatiwa kwa kutumia fedha za Mfuko Mkuu wa Serikali na **kilometa 416.2** na madaraja **27** yalipangwa kujengwa/kukarabatiwa kwa kutumia fedha za Mfuko wa Barabara.

Hadi Aprili, 2021 jumla ya kilometa **23.88** za barabara za mikoa zilijengwa kwa kiwango cha lami na jumla ya kilometa **428.44** zilifanyiwa ukarabati kwa kiwango cha changarawe. Aidha, utekelezaji wa miradi ya madaraja umekamilika kwa asilimia **23.14** ya mpango. Utekelezaji wa miradi uliathiriwa na kuchelewa kupatikana kwa misamaha ya Kodi ya Ongezeko la Thamani (VAT). Hata hivyo, Wizara ya Fedha na Mipango imeandaa Mfumo utakaorahisisha upatikanaji wa misamaha hiyo ya kodi.

15. Mheshimiwa Spika, baadhi ya miradi mikubwa ya barabara ya kimkakati inayoendelea kutekelezwa ambayo ninapenda niitaje hapa ni pamoja na ujenzi wa barabara ya njia nane kutoka Kimara hadi Kibaha yenye urefu wa kilometa 19.2 ambayo ujenzi wake umekamilika kwa asilimia 87.38 na ujenzi wa barabara ya mzunguko ya Dodoma (Dodoma City Outer Dual Carriageway Ring Road) yenye urefu wa kilometa 112.3 ambayo makandarasi tayari wako eneo la ujenzi kwa ajili ya kuanza kazi. Miradi mingine ya ujenzi wa barabara inayoendelea ni kama ilivyoainishwa kwenye kitabu changu cha hotuba.

16. Mheshimiwa Spika, katika kipindi hicho, Wizara ilipanga kufanya matengenezo ya barabara kuu na barabara za mikoa ambayo yanahusisha matengenezo ya kawaida (routine and recurrent maintenance) kwa kilometa **34,268.29**, matengenezo ya muda maalum kilometa **4,886.67** matengenezo ya sehemu korofi kilometa **743.49** na matengenezo ya madaraja **3,390**. Mpango huu pia unajumuisha shughuli za udhibiti wa uzito wa magari na ulinzi wa hifadhi za barabara, kazi za dharura pamoja na mradi wa matengenezo ya barabara kwa mikataba ya muda mrefu. Hadi Aprili, 2021 utekelezaji wa matengenezo katika barabara kuu na za mikoa ulikuwa umekamilika kwa asilimia **30**.

17. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa mradi wa **Ujenzi wa Madaraja Makubwa** umeendelea ambapo hadi Aprili, 2021, miradi iliyokamilika ni pamoja na ujenzi wa Daraja la Sibiti, Daraja la Magufuli (Kilombero), Daraja la Momba, Daraja la Mlalakuwa, Daraja la Magara, Daraja la Lukuledi na Daraja la Mara. Miradi mingine iliyokamilika ni Usanifu wa kina wa daraja la Simiyu, Daraja la Mitomoni na Daraja la Sanza. Aidha, Benki ya Dunia imeonesha nia ya kugharamia ujenzi wa daraja la Simiyu kupitia Mpango

wa 'Lake Victoria Transport Programme'. Miradi mingine mikubwa ya madaraja inayoendelea ni Pamoja na ujenzi wa Daraja la Kigongo – Busisi, Daraja Jipya la Wami, Daraja jipya la Selander, Daraja Jipya la Gerezani na ujenzi wa sehemu ya juu (deck) ya Daraja la Ruhuhu ambalo ujenzi wa msingi na nguzo umekamilika.

18. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia TANROADS iliendelea na kazi ya kudhibiti uzito wa magari kwa mujibu wa Sheria ya Afrika Mashariki ya Udhibiti wa Uzito wa Magari ya Mwaka 2016 na Kanuni zake za mwaka 2017 kwa kutumia jumla ya mizani **85**. Aidha, kati ya hiyo, mizani **63** ni ya kudumu na **22** ni inayohamishika. Kati ya mizani ya kudumu, mizani **13** ni ile inayopima uzito wakati magari yakiwa kwenye mwendo (Weigh in Motion-WIM). Hadi kufikia Aprili, 2021, magari **4,465,261** yalikuwa yamepimwa ambapo kati ya hayo, magari **34,135** yalikuwa yamezidisha uzito zaidi ya asilimia tano (5) ya uzito unaoruhusiwa. Jumla ya **Shilingi 3,683,000,000.00** zilikusanywa kutokana na tozo ya uharibifu wa barabara. Katika kuongeza uwazi na uwajibikaji na hivyo kupunguza mianya ya rushwa, Wizara imeweka mifumo ya kamera katika mizani 13 na inaendelea kuweka mifumo hiyo katika mizani 42 nchi nzima. Aidha, Wizara inaendelea na utoaji wa vibali vya usafirishaji barabarani wa mizigo maalum nchini. Hadi Aprili, 2021 jumla ya **Shilingi 3,416,812,534.00** zilikusanywa kutokana na tozo ya upitishaji wa mizigo maalum.

(Utekelezaji wa miradi ya Barabara na Madaraja umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba (Ukurasa wa 10 hadi wa 49; Aya ya 18 hadi 102 pamoja na Aya ya 105)

Vivuko na Majengo ya Serikali

19. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2020/21, Wizara kupitia Wakala wa Ufundi na Umeme Tanzania (TEMESA) iliendelea kutekeleza miradi ya *ujenzi na ukarabati wa maegesho ya vivuko*.

Hadi Aprili, 2021 upanuzi wa jengo la abiria katika maegesho ya Magogoni – Kigamboni upande wa Kigamboni Jijini Dar es Salaam ulikuwa katika hatua za mwisho. Vilevile, ujenzi wa miundombinu (jengo la abiria, ofisi na uzio) katika vituo kumi (10) vya vivuko uko katika hatua za manunuzi. Aidha, ujenzi wa maegesho ya Bukondo na Zumacheli katika kivuko cha Chato – Nkome upande wa Bukondo umekamilika na upande wa Zumacheli upo

katika hatua za manunuzi. Ujenzi wa maegesho ya Nyamisati – Mafia umekamilika upande wa Nyamisati na upande wa Mafia ujenzi unaendelea kwa kutekelezwa na Mamlaka ya Bandari Tanzania (TPA).

Ukarabati wa maegesho ya vituo vinne (4) vya vivuko (Bugolora - Ukara, Rugezi - Kisorya, Nyakarilo - Kome na Kigongo – Busisi) umekamilika na maegesho ya Iramba – Majita yapo katika hatua za manunuzi. Aidha, maegesho ya Kayenzi - Kanyinga na Muleba – Ikuza yapo katika hatua ya upembuzi yakinifu.

20. Mheshimiwa Spika, katika miradi ya **ununuzi wa vivuko**, hatua iliyofikiwa hadi kufikia Aprili, 2021 ni pamoja na kukamilika kwa ujenzi wa vivuko vipya vya Nyamisati – Mafia, Chato - Nkome na Bugolora - Ukara. Aidha, ujenzi wa kivuko kipya cha Kisorya – Rugezi na ununuzi wa *fiber* boti mpya moja (1) kwa ajili ya kivuko cha Utete – Mkongo upo katika hatua za manunuzi.

21. Mheshimiwa Spika, kuhusu miradi ya **Ukarabati wa Vivuko**, iliyopangwa kutekelezwa katika mwaka wa fedha 2020/21, hadi Aprili, 2021 ukarabati mkubwa wa vivuko vya MV Kigamboni na MV Sengerema ulikuwa umekamilika na vinafanya kazi. Ukarabati wa MV Tegemeo, MV KIU na MV Misungwi unaendelea. Aidha, miradi ya ukarabati wa vivuko vya MV Musoma, MV Mara, MV Ujenzi, MV Kome II, MV Nyerere na MV Kilombero II ipo katika hatua mbalimbali za manunuzi.

22. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2020/21, Wizara kupitia Wakala wa Majengo Tanzania (TBA) iliendelea kutekeleza miradi mbalimbali ya ujenzi na ukarabati wa nyumba na majengo ya Serikali. Hadi Aprili, 2021, kazi za ujenzi wa nyumba 5 za Majaji katika mkoa ya Kilimanjaro, Shinyanga, Mtwara, Dar es Salaam na Tabora zipo katika hatua mbalimbali za utekelezaji. Aidha, ujenzi wa nyumba za makazi Magomeni Kota umefikia asilimia 94. Vilevile, ukarabati wa nyumba za Viongozi 272 zilizopo Dodoma, 82 Dar es Salaam na 130 za watumishi wa umma mikoani zilizohamishiwa TBA toka TAMISEMI katika Mkoa 20 unaendelea ukiwa katika hatua za ukamilishaji.

*(Utekelezaji wa miradi ya Vivuko na Majengo umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 49 hadi wa 51; Aya ya 106 hadi ya Aya 110).***

Viwanja vya Ndege

23. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2020/21, Wizara kupitia TANROADS imeendelea kutekeleza miradi ya ujenzi na ukarabati wa miundombinu ya viwanja vya ndege mbalimbali nchini ikiwemo viwanja vya Ndege vya Kigoma, Songwe, Tabora, Shinyanga, Sumbawanga, Mwanza, Arusha, Bukoba na Msalato. Kazi zilizofanyika ni pamoja na ukarabati wa njia za kutua na kuruka, uwekaji wa taa na mitambo ya kuongezea ndege, ujenzi wa majengo ya uchunguzi wa hali ya hewa, Majengo ya abiria na kazi nyingine zinazohusiana na kuweka mazingira salama kwa abiria na ndege

*(Utekelezaji wa miradi ya Viwanja vya Ndege umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 53 hadi wa 59; Aya ya 114 hadi Aya ya 128).***

Bodi ya Mfuko wa Barabara

24. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2020/21, Mfuko wa Barabara ulitarajia kukusanya jumla ya **Shilingi 916,780,529,000** kwa ajili ya kugharamia kazi za matengenezo na maendeleo ya barabara. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 641,746,370,000** zilikuwa kwa ajili ya kugharamia kazi za matengenezo na maendeleo ya barabara za Kitaifa (Barabara Kuu na Barabara za Mikoa). Aidha, **Shilingi 275,034,159,000** zilitengwa kwa ajili ya kugharamia kazi za matengenezo na maendeleo ya barabara za Wilaya kupitia Ofisi ya Rais – TAMISEMI.

Kati ya fedha hizo, Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi (Ujenzi) ilitengewa **Shilingi 63,622,735,121.80**, Ofisi ya Rais – TAMISEMI ilitengewa **Shilingi 27,266,886,523.26**, TANROADS ilitengewa **Shilingi 572,604,616,096.20**, TARURA ilitengewa **Shilingi 245,401,978,709.34** na **Shilingi 7,884,312,549.40** zilitengwa kwa ajili ya kugharamia uendeshaji wa Bodi ya Mfuko wa Barabara.

25. Mheshimiwa Spika, hadi Aprili, 2021 Bodi imekusanya na kugawanya jumla ya **Shilingi 716,813,813,708.00**, sawa na asilimia **78.19** ya bajeti ya mwaka. Kati ya hizo, Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi (Ujenzi) ilipokea **Shilingi 49,745,445,017.00**, Ofisi ya Rais – TAMISEMI **Shilingi 21,289,561,708.00**, TANROADS **Shilingi 447,709,005,153.00**, TARURA

Shilingi 191,888,410,676.00 na Bodi ya Mfuko wa Barabara **Shilingi 6,189,381,154.00**

*(Utendaji wa Taasisi zilizo chini ya Sekta ya Ujenzi umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 59 hadi wa 75; Aya ya 129 hadi Aya ya 155**)*

B-2 SEKTA YA UCHUKUZI (FUNGU – 62)

26. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2020/2021, Sekta ya Uchukuzi iliidhinishiwa jumla ya **Shilingi 3,152,858,739,000.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Kati ya hizo, **Shilingi 3,062,148,630,000.00** ni fedha za Maendeleo na **Shilingi 90,710,109,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida.

Bajeti ya Matumizi ya Kawaida

27. Mheshimiwa Spika, katika bajeti ya mwaka 2020/2021, Sekta ya Uchukuzi iliidhinishiwa **Shilingi 90,710,109,000.00** kwa ajili ya matumizi ya Kawaida. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 63,639,165,000.00** ni fedha za Mishahara na **Shilingi 27,070,944,000.00** ni fedha za Matumizi Mengineyo kwa Wizara na Taasisi zilizo chini ya Sekta ya Uchukuzi. Hadi kufikia Aprili, 2021, fedha za Matumizi ya Kawaida zilizotolewa kwa Sekta ya Uchukuzi na Taasisi zake ni **Shilingi 74,184,903,187.70** sawa na **asilimia 81.78** ya bajeti iliyoidhinishwa.

Bajeti ya Maendeleo

28. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2020/2021, Sekta ya Uchukuzi ilitengewa jumla ya **Shilingi 3,062,148,630,000.00** kwa ajili ya kutekeleza Miradi ya Maendeleo. Kati ya hizo, **Shilingi 2,937,678,920,000.00** ni fedha za ndani na **Shilingi 124,469,710,000.00** ni fedha za nje. Hadi kufikia Aprili, 2021 jumla ya fedha zilizotolewa ni **Shilingi 1,706,818,762,216.91** sawa na **asilimia 55.7** ya bajeti iliyoidhinishiwa. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 1,609,663,552,216.91** ni fedha za ndani sawa na **asilimia 54.8** ya bajeti iliyoidhinishwa na **Shilingi 97,155,210,000.00** ni fedha za nje sawa **asilimia 78.1** ya bajeti ya fedha za nje iliyoidhinishwa.

UTEKELEZAJI WA MIRADI YA MAENDELEO

Udhibiti wa Usafiri kwa Njia ya barabara

29. Mheshimiwa Spika, Serikali kupitia Mamlaka ya Udhibiti Usafiri Ardhi (LATRA) imeendelea kusimamia na kudhibiti usafiri katika sekta ndogo za reli, barabara na usafiri wa waya. Aidha, Mamlaka imeendelea kufuatilia mwenendo wa mabasi ya masafa marefu na treni (Vehicle Tracking System - VTS) ili kuimarisha shughuli za udhibiti wakati wote na mahali popote vyombo hivi vilipo. Hadi Aprili, 2021, jumla ya mabasi 5,386 na vichwa vya treni vitano (5) vilikuwa vimeunganishwa kwenye mfumo huo.

30. Mheshimiwa Spika, kazi ya uunganishaji wa mabasi kwenye mfumo wa tiketi za kielektroniki (Electronic Ticketing System) inaendelea. Hadi sasa jumla ya mabasi 2,194 kati ya mabasi 5,386 sawa na asilimia 40 ya mabasi yote yanayotoa huduma za usafiri mikoani yameunganishwa katika mfumo wa tiketi mtandao. Matumizi ya mfumo huu yatasaidia kupata takwimu sahihi za watumiaji wa huduma, kuondoa changamoto ya wapiga debe kwenye vituo vya mabasi, kupunguza gharama za uendeshaji kwa watoa huduma na kusimamia mapato ya Serikali. Aidha, abiria wataweza kupata huduma popote walipo hivyo kupunguziwa gharama na muda wa kufuata tiketi kwa mawakala wa mabasi hayo. Napenda kutumia fursa hii kuwasihii Wamiliki wa Mabasi na Chama chao kuendelea kushirikiana na LATRA ili kutatua changamoto katika matumizi ya mfumo ya TEHAMA.

*(Utendaji katika udhibiti wa usafiri kwa njia ya barabara katika mwaka 2020/2021 umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 77 hadi wa 80; Aya ya 159 hadi Aya ya 164**)*

Shirika la Reli Tanzania (TRC)

31. Mheshimiwa Spika, Shirika la Reli Tanzania (TRC) limeendelea kusimamia, kuboresha na kuendeleza miundombinu na huduma za usafiri wa reli yenye jumla ya urefu wa Kilometa 2,706 kwa ajili ya kuhudumia nchi jirani za Burundi, Rwanda, Uganda na Kenya. Katika kipindi cha Julai, 2020 hadi Aprili, 2021, TRC ilisafirisha tani za mizigo 257,602 ikilinganishwa na tani 249,960 zilizosafirishwa kipindi kama hicho mwaka 2019/2020. Aidha, katika kipindi hicho, jumla ya abiria wa masafa marefu

333,696 walisafirishwa ikilinganishwa na abiria 369,638 waliosafirishwa kipindi kama hicho katika mwaka 2019/20. Sababu za upungufu huu ni athari za mlipuko wa COVID19 na kufungwa kwa njia kutokana na ajali.

32. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2020 hadi Aprili, 2021, Serikali imeendelea kusimamia ujenzi wa reli ya Dar es Salaam hadi Mwanza kwa kiwango cha *Standard Gauge* (SGR). Ujenzi wa reli ya Kati kipande cha Dar es Salaam hadi Morogoro (km 300) umekamilika kwa asilimia 91. Kuhusu kipande cha reli kutoka Morogoro hadi Makutupora (km 422), ujenzi unaendelea na umekamilika kwa asilimia 60.2. Aidha, kazi za ujenzi wa mfumo wa umeme katika Mradi wa SGR imekamilika kwa asilimia 100 kwa kipande cha Dar es Salaam hadi Morogoro na asilimia 35.62 kwa kipande cha Morogoro hadi Makutupora. Pia, Tarehe 8 Januari 2021, Serikali kupitia TRC ilisaini Mkataba na ubia wa kampuni za *China Civil Engineering Construction Corporation* (CCECC) na *China Railway Construction Corporation Limited* (CRCC) za China kwa ajili ya ujenzi wa Reli ya Mwanza-Isaka (Km 341). Malipo ya awali (advance payments) ya ujenzi wa kipande hiki ya Shilingi bilioni 376.44 yamefanyika Aprili, 2021. Kazi ya ujenzi inatarajiwa kuanza mwishoni mwa mwezi Mei, 2021 na sasa Mkandarasi anaendelea na maandalizi ya ujenzi ikiwemo uletaji wa mitambo.

33. Mheshimiwa Spika, Serikali inaendelea na majadiliano na Taasisi za fedha na Washirika wa Maendeleo mbalimbali walioonesha nia ya kugharamia ujenzi wa reli ya SGR vipande vya Makutupora – Tabora (km 294) na Tabora – Isaka (km 133). Maeneo mengine yanayoendelea kutafutiwa fedha za ujenzi ni pamoja na Tabora – Kigoma (km 411), Keza - Ruvubu (km 36), Uvinza-Musongati (km 200), Kaliua – Mpanda - Karema (km 321) na Isaka - Rusumo (km 371).

34. Mheshimiwa Spika, kuhusu ununuzi wa vifaa vya uendeshaji wa Reli ya SGR, Mkataba wa ununuzi wa Vichwa viwili (2) vya Treni za umeme pamoja na Mabehewa 30 ulisainiwa Oktoba, 2020. Majaribio ya kwanza ya Reli ya SGR yamepangwa kufanyika Agosti, 2021.

*(Utekelezaji wa miradi ya reli ya Kati kupitia TRC umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 81 hadi wa 86 Aya ya 168 hadi Aya 177).***

Mamlaka ya Reli ya Tanzania na Zambia (TAZARA)

35. Mheshimiwa Spika, huduma za kusafirisha abiria na mizigo kwa njia ya reli kati ya Dar es Salaam, Tanzania na New Kapiri Mposhi, Zambia zimeendelea kutolewa na Mamlaka ya Reli ya Tanzania na Zambia (Tanzania Zambia Railway Authority - TAZARA). Katika kipindi cha Julai, 2020 hadi Aprili, 2021, TAZARA ilisafirisha jumla ya tani 167,242 za mizigo ikilinganishwa na tani 148,681 zilizosafirishwa kwa kipindi kama hicho 2019/2020. Ongezeko hili limechangiwa na kuanza kufanya kazi kwa Injini saba (7) zilizofungwa vipuri vipya vilivyoununuliwa na Serikali pamoja na matengenezo ya njia ya reli hasa kwenye maeneo korofi. Treni hizi kwa sasa zinafanya safari kati ya Dar es salaam na Mbeya kwa upande wa Tanzania na kati ya Nakonde na New Kapiri Mposhi kwa upande wa Zambia

*(Utekelezaji wa miradi ya reli ya TAZARA umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 87 hadi wa 89 aya ya 178 hadi 182**)*

Udhibiti wa Huduma za Usafiri kwa njia ya Maji

36. Mheshimiwa Spika, Serikali kupitia Shirika la Uwakala wa Meli Tanzania (Tanzania Shipping Agencies Corporation - TASAC) imeendelea kudhibiti ulinzi na usalama wa vyombo vya usafiri kwa njia ya maji na kudhibiti uchafuzi wa mazingira majini utokanao na shughuli za usafiri kwa njia ya maji. Pia, Shirika limeendeleza na kupanua huduma za sekta ya usafiri kwa njia ya maji; kudhibiti huduma za bandari na usafiri kwa njia ya maji; na kuhimiza ufanisi, uchumi na ushindani katika biashara ya uwakala wa Meli. Aidha, TASAC imeendelea kufanya kazi za uwakala wa Meli kwa nia ya kulinda maslahi mapana ya nchi.

37. Mheshimiwa Spika, Shirika limeendelea kukagua utendaji wa bandari nchini na usafiri wa meli kwa lengo la kujiridhisha na uzingatiaji wa Sheria, Kanuni, viwango vya huduma, na utoshelevu wake kwa wateja na kutoa miongozo kwa kuzingatia viwango vya kimataifa. Katika kipindi cha Julai 2020 hadi Aprili 2021, Kituo cha kuratibu shughuli za utafutaji na uokoaji Majini (Maritime Rescue Coordination Centre - MRCC) kilichopo Dar es Salaam kilipokea taarifa za ajali nne (4) za vyombo vya usafiri kwa njia ya maji ambazo zilitokea katika maeneo ya maji yaliyomo Tanzania Bara. Ajali hizo zilikusisha jumla ya watu 136; ambapo kati yao watu 20 walipoteza maisha na watu 116 waliokolewa. Aidha, Kituo kilipokea jumla ya taarifa za matukio (maritime distress) 11 yaliyokusisha jumla ya watu 50, ambao wote waliokolewa. *(Utendaji katika udhibiti wa usafiri kwa njia ya maji kwa*

*mwaka 2020/2021 umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 89 hadi wa 92, Aya ya 183 hadi 188)***

Huduma za Uchukuzi katika Maziwa

38. Mheshimiwa Spika, Kampuni ya Huduma za Meli (Marine Services Company Limited - MSCL) imeendelea kutoa huduma ya usafiri wa abiria na mizigo katika maziwa makuu ya Tanganyika, Victoria na Nyasa. Katika kipindi cha Julai, 2020 hadi Aprili, 2021, Kampuni ilisafirisha jumla ya abiria 220,122 ikilinganishwa na abiria 55,053 waliosafirishwa katika kipindi kama hicho katika mwaka 2019/2020. Kuongezeka kwa abiria kumetokana na kuanza kutoa huduma kwa Meli mbili za New Victoria *Hapa Kazi Tu* na New Butiama *Hapa Kazi Tu* baada ya kufanyiwa ukarabati mkubwa na kuanza kutoa huduma katika Ziwa Victoria mwezi Agosti, 2020. Utendaji huu uliwezesha MSCL kukusanya jumla ya shilingi bilioni 3.58 ikilinganishwa na Shilingi milioni 897.86 zilizokusanywa katika kipindi kama hicho mwaka 2019/2020.

39. Mheshimiwa Spika, Kampuni ya MSCL imeendelea kutekeleza mradi wa ujenzi wa Meli moja (1) mpya ya kubeba abiria na mizigo pamoja na Chelezo katika Ziwa Victoria. Aidha, MSCL iliendelea kutekeleza miradi ya ujenzi na ukarabati wa meli katika Ziwa Tanganyika na Ziwa Victoria pamoja na Ujenzi wa Meli mpya ya Mizigo katika Bahari ya Hindi. Hadi kufikia Aprili, 2021, Ujenzi wa Meli mpya MV Mwanza *Hapa Kazi Tu* yenye uwezo wa kubeba abiria 1,200 na tani 400 za mizigo ulikamilika kwa asilimia 69.5 na utakamilika Disemba, 2021.

*(Utekelezaji wa miradi ya ujenzi wa meli mpya na ukarabati wa meli zilizopo katika maziwa ya Victoria, Tanganyika na Nyasa umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 93 hadi wa 96 Aya ya 191 hadi 193)***

Huduma za Bandari

40. Mheshimiwa Spika, Mamlaka ya Usimamizi wa Bandari Tanzania (Tanzania Ports Authority - TPA) imeendelea kumiliki Bandari za Mwambao na za Maziwa. Katika kipindi cha Julai, 2020 hadi Aprili, 2021, TPA ilihudumia shehena ya tani za mapato milioni 9.97 ikilinganishwa na shehena ya tani za mapato milioni 10.42 iliyohudumiwa katika kipindi kama hicho katika mwaka 2019/2020. Aidha, jumla ya magari 107,869

yalipakuliwa katika Bandari ya Dar es Salaam ikilinganishwa na magari 125,758 yaliyopakuliwa katika kipindi kama hicho cha mwaka wa fedha 2019/2020. Sababu za kushuka kwa utendaji huu ni pamoja na athari za mlipuko wa COVID-19 uliosababisha mdodoro wa shughuli za usafirishaji kwa njia ya maji duniani pamoja na uchache wa vifaa na mitambo ya kuhudumia shehena bandarini.

41. Mheshimiwa Spika, Wizara kupitia TPA inaendelea na uboreshaji wa Bandari za Mwambao wa Bahari ya Hindi za Dar es Salaam, Tanga na Mtwara pamoja na bandari zilizopo kwenye Maziwa ya Victoria, Tanganyika na Nyasa. Kuhusu ujenzi wa Gati la kupokelea mafuta kutoka Uganda lililoko eneo la Chongoleani, maandalizi ya ujenzi wa Gati hilo yanaendelea wakati majadiliano ya utekelezaji wa mradi huu baina Tanzania na Uganda yakiwa yanaendelea kukamilishwa.

(Utekelezaji wa miradi ya uboreshaji wa bandari zilizo kwenye mwambao wa bahari ya Hindi na Maziwa Makuu umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba Ukurasa wa 96 hadi wa 102; Aya ya 194 hadi 201)

Udhibiti wa Huduma za Usafiri wa Anga

42. Mheshimiwa Spika, udhibiti wa huduma za usafiri wa anga, viwanja vya ndege, masuala ya kiusalama na kiuchumi katika usafiri wa anga na utoaji wa huduma za uongozaji ndege umeendelea kufanywa na Mamlaka ya Usafiri wa Anga (Tanzania Civil Aviation Authority - TCAA). Mamlaka hii pia imeendelea kudhibiti Viwanja vya Ndege vinavyomilikiwa na Mamlaka ya Hifadhi ya Taifa (TANAPA), Wizara ya Maliasili na Utalii, Mamlaka ya Hifadhi ya Ngorongoro (NCAA) na Sekta Binafsi. Lengo ni kuimarisha utoaji huduma, kukuza utalii nchini na kuendelea kuhakikisha utekelezaji wa Sheria na Kanuni za uendeshaji wa Viwanja vya Ndege.

43. Mheshimiwa Spika, katika kipindi cha Julai, 2020 hadi Aprili, 2021, idadi ya Abiria wanaotumia usafiri wa anga imepungua hadi kufikia abiria 2,495,379 ikilinganishwa na abiria 4,423,732 waliotumia usafiri huo katika kipindi kama hicho kwa mwaka 2019/2020. Aidha, idadi ya Abiria wanaosafiri ndani ya nchi imepungua hadi abiria 1,676,107 ikilinganishwa na Abiria 2,342,059 waliosafiri katika kipindi kama hicho mwaka 2019/2020. Idadi ya Abiria wanaosafiri kwenda na kutoka nje ya nchi imepungua kutoka abiria 2,081,673 hadi kufikia abiria 819,272. Sababu za kupungua kwa abiria wanaosafiri ndani na nje ya nchi ni mlipuko wa

ugonjwa wa COVID 19 ambapo nchi nyingi zilifunga na kuzuia safari za anga.

Huduma za Viwanja vya Ndege

44. Mheshimiwa Spika, Mamlaka ya Viwanja vya Ndege (TAA) imeendelea kutoa huduma kwa kuzingatia Sera, Sheria, Kanuni na Miongozo mbalimbali ya Usafiri wa Anga. Mamlaka hii ina jukumu la kusimamia, kuendesha na kuendeleza viwanja vya ndege 59 vinavyomilikiwa na Serikali isipokuwa vilivyo chini ya Mamlaka za Hifadhi, Halmashauri, Jeshi na Taasisi binafsi. Katika utekelezaji wa majukumu yake, TAA imeendelea kusimamia shughuli za uendeshaji wa Jengo jipya la Tatu la Abiria katika Kiwanja cha Ndege cha Kimataifa cha Julius Nyerere.

45. Mheshimiwa Spika, uendelezaji na uendeshaji wa Kiwanja cha Ndege cha Kimataifa cha Kilimanjaro (KIA) umeendelea kusimamiwa na Kampuni ya Kuendeleza Viwanja vya Ndege ya Kilimanjaro (KADCO). Kampuni hii imeendelea kuhakikisha kuwa inahudumia mizigo inayohitaji ubaridi (Cold Storage Facility) ili kuvutia biashara ya usafirishaji wa mizigo mbalimbali kama vile mbogamboga, matunda na maua kupitia Kiwanja cha Ndege cha Kilimanjaro. Hivyo, napenda kutumia fursa hii kuwasihi na kuwakaribisha wafanyabiashara wa mbogamboga, minofu ya nyama na samaki, matunda na maua kutumia kiwanja cha KIA kwani huduma za kuhifadhi mizigo kwenye ubaridi zinapatikana.

Huduma za Usafiri wa Anga

46. Mheshimiwa Spika, Kampuni ya Ndege ya Tanzania (Air Tanzania Company Limited - ATCL) imeendelea kutoa huduma za kusafirisha abiria na mizigo ndani na nje ya Tanzania. Katika kipindi cha Julai, 2020 hadi Aprili, 2021, Serikali ilinunua ndege mbili (2) aina ya A220-300 na ndege moja aina ya Dash 8 Q400. Utengenezaji wa Ndege hizo haukukamilika kwa muda uliopangwa kutokana na athari za mlipuko wa COVID-19 uliosababisha viwanda kusimamisha uzalishaji. Kati ya ndege hizo, ndege moja aina ya Dash 8 Q400 inatarajiwa kuwasili nchini Juni, 2021 na ndege nyingine mbili aina ya Airbus (A220-300) zinatarajiwa kuwasili nchini mwezi Agosti, 2021 na Oktoba, 2021.

(Maelezo kuhusu utendaji katika usafiri na uchukuzi kwa njia ya anga

*kwa mwaka 2020/21 yametolewa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 103 hadi wa 115; Aya ya 202 hadi 224)***

Huduma za Hali ya Hewa

47. Mheshimiwa Spika, Mamlaka ya Hali ya Hewa (TMA) imeendelea kusimamia, kudhibiti na kuratibu utoaji wa huduma za hali ya hewa hapa nchini. Utoaji wa huduma za hali ya hewa nchini umeendelea kuwa bora ambapo usahihi wa utabiri umefikia asilimia 87.9. Kiwango hiki ni juu ya kiwango kinachokubalika na Shirika la Hali ya Hewa Duniani ambacho ni asilimia 70. Katika kipindi cha Julai, 2020 hadi Aprili, 2021, kazi ya ufungaji wa rada ya hali ya hewa huko Mtwara ilikamilika na kukabidhiwa Disemba, 2020. Aidha, malipo ya ununuzi wa Rada mbili (2) za hali ya hewa zitakazofungwa Mbeya na Kigoma yamekamilika kwa asilimia 90 na utengenezaji uko katika hatua za mwisho.

*(Utekelezaji wa miradi na huduma za hali ya hewa umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 115 hadi wa 117; Aya ya 225 hadi 227)***

TAASISI ZA MAFUNZO

48. Mheshimiwa Spika, utekelezaji wa majukumu ya Taasisi za Mafunzo zinazosimamiwa na Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi katika kipindi cha Julai, 2020 hadi Aprili, 2021 umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba kuanzia **Ukurasa wa 117 hadi wa 124; Aya ya 228 hadi Aya ya 240.**

C. CHANGAMOTO ZILIZOIKABILI WIZARA NA MIKAKATI YA KUKABILIANA NAZO

49. Mheshimiwa Spika, katika utekelezaji wa majukumu yake, Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi imekabiliwa na changamoto mbalimbali. Baadhi ya changamoto hizo na mikakati ya kukabiliana nayo imeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba **Ukurasa wa 129 hadi wa 136; Aya ya 249.**

D. MPANGO NA MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA KWA SEKTA ZA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2021/22

50. Mheshimiwa Spika, Wizara imeandaa Mpango na Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Fedha kwa mwaka 2021/22 kwa kuzingatia Mpango

wa Tatu wa Maendeleo wa Miaka Mitano na Ilani ya Uchaguzi ya CCM ya mwaka 2020.

D.1.1 SEKTA YA UJENZI

Makadirio ya Bajeti ya Matumizi ya Kawaida na Miradi ya Maendeleo

51. Mheshimiwa Spika, Katika mwaka wa fedha 2021/22, Sekta ya Ujenzi (Fungu 98) imetengewa jumla ya **Shilingi 1,627,244,274,200.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Bajeti ya Matumizi ya Kawaida kwa Sekta ya Ujenzi kwa mwaka wa fedha 2021/22 ni **Shilingi 38,540,787,000.00**. Kati ya hizo, **Shilingi 35,186,389,000.00** ni Bajeti ya Mishahara na **Shilingi 3,354,398,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi Mengineyo. Aidha, Sekta ya Ujenzi imetengewa jumla ya **Shilingi 1,588,703,487,200.00** kwa ajili ya kutekeleza miradi ya maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 1,288,703,487,200.00** ni fedha za ndani na **Shilingi 300,000,000,000.00** ni za fedha za nje. Kati ya fedha za ndani **Shilingi 635,849,127,200.00** zimetengwa kwa ajili ya bajeti ya Mfuko wa Barabara na fedha kutoka katika Mfuko Mkuu wa Serikali ni **Shilingi 652,854,360,000.00**.

*Mgawanyo wa fedha za maendeleo kutoka Mfuko Mkuu wa Serikali pamoja na miradi iliyotengewa fedha ni kama inavyoonyeshwa katika **Viambatisho Na.1 na Na. 2 vya Hotuba.***

FEDHA ZA MFUKO WA BARABARA

52. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2021/22, jumla ya **Shilingi 635,849,127,200.00** kutoka Mfuko wa Barabara zimetengwa kwa ajili ya kufanya kazi za matengenezo na ukarabati wa barabara kuu na za mikoa. Kati ya fedha hizo, TANROADS imetengewa **Shilingi 567,342,742,235.00** kwa ajili ya matengenezo ya barabara na Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi (Ujenzi) imetengewa **Shilingi 63,038,082,471.00** kwa ajili ya kazi za ukarabati wa barabara za mikoa, upembuzi yakinifu na usanifu wa kina wa barabara, ukarabati na ununuzi wa vivuko, usalama barabarani pamoja na usimamizi na ufuatiliaji wa miradi hiyo. Aidha, **Shilingi 5,468,302,494.00** zitatumika kugharamia uendeshaji wa Bodi ya Mfuko wa Barabara.

53. Mheshimiwa Spika, mgawanyo wa **Shilingi 63,038,082,471.00** zilizotengwa kwa ajili ya Wizara (Ujenzi) ni kama ifuatavyo: **Shilingi**

16,784,830,349.00 ni kwa ajili ya kufanya upembuzi yakinifu na usanifu wa kina wa barabara zenye urefu wa kilometa **5,310**; **Shilingi 4,740,226,000.00** ni kwa ajili ya manunuzi na ukarabati wa vivuko pamoja na ujenzi wa maegesho ya vivuko; **Shilingi 4,161,577,576.00** ni kwa ajili ya miradi ya Usalama Barabarani na Mazingira na **Shilingi 4,738,982,546.00** ni kwa ajili ya kazi za usimamizi na ufuatiliaji wa miradi inayotekelezwa na Wizara (Ujenzi) pamoja na kujenga uwezo wa watumishi. Aidha, **Shilingi 32,612,466,000.00** zimetengwa kwa ajili ya miradi ya barabara za mikoa itakayohusisha ukarabati wa jumla ya kilometa **426** kwa kiwango cha changarawe, ujenzi wa kilometa **30.8** kwa kiwango cha lami pamoja na ujenzi na ukarabati wa madaraja/makalavati **32** katika mikoa mbalimbali nchini. *Mchanganuo wa miradi itakayotekelezwa kwa fedha za Mfuko wa Barabara zilizotengwa kwa ajili ya Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi (Sekta ya Ujenzi) umeonyeshwa katika Viambatisho Na. 3 na 4. Aidha, mchanganuo wa matumizi ya fedha hizo umeoneshwa katika Viambatisho Na. 5, 5A - 5D.*

D.1.2 SEKTA YA UCHUKUZI

Makadirio ya Matumizi ya Kawaida na Miradi ya Maendeleo

54. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2021/2022, Sekta ya Uchukuzi (Fungu 62) imetengewa jumla ya **Shilingi 2,120,049,821,000.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 91,743,411,000.00** zimetengwa kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na **Shilingi 2,028,306,410,000.00** kwa ajili ya utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Katika Fedha za Miradi ya Maendeleo zilizotengwa, **Shilingi 1,828,306,410,000.00** ni fedha za Ndani na **Shilingi 200,000,000,000.00** ni fedha za Nje. Mgawanyo wa fedha za maendeleo pamoja na miradi iliyotengewa fedha ni kama inavyooneshwa katika **Kiambatisho Na.6**. Fedha za Matumizi ya Kawaida zinajumuisha **Shilingi 64,672,467,000.00** kwa ajili ya Mishahara ya Watumishi na **Shilingi 27,070,944,000.00** kwa ajili ya Matumizi Mengineyo ya Sekta ya Uchukuzi na taasisi zake.

*(Mchanganuo wa miradi itakayotekelezwa kwa fedha kutoka Mfuko Mkuu wa Serikali na Fedha za vyanzo vya ndani ya Taasisi zilizo chini ya Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi (Sekta ya Uchukuzi) umeoneshwa katika Kitabu cha Hotuba kuanzia **Aya ya 410 hadi Aya ya 423** pamoja na **Aya 425 hadi Aya ya 426** kwa Taasisi za Mafunzo chini ya Sekta ya Uchukuzi)*

E. SHUKRANI

55. Mheshimiwa Spika, napenda kuwashukuru wananchi na wadau mbalimbali hasa sekta binafsi kwa ushirikiano wao katika kutekeleza malengo ya Sekta zetu. Shukurani za pekee ziwaendee Waheshimiwa wabunge wenzangu kwa michango yao ambayo imechangia katika kuimarisha huduma zitolewazo na Wizara. Naomba waendeleo na moyo huo ili tuweze kuendeleza Wizara hii ambayo ni muhimu katika kuchangia maendeleo ya nchi yetu.

56. Mheshimiwa Spika, shukurani zangu hazitakuwa kamili bila kuwashukuru Viongozi wenzangu katika Wizara nikianza na Naibu Mawaziri, Mheshimiwa **Mhandisi Godfrey Msongwe Kasekenya (Mb.)** na Mheshimiwa **Mwita Mwikwabe Waitara (Mb.);** Makatibu Wakuu **Mhandisi Joseph Kizito Malongo** (Ujenzi) na Bwana **Gabriel Joseph Migire** (Uchukuzi). Aidha, nawashukuru Wakuu wa Idara, Viongozi wa Taasisi zilizo chini ya Wizara, Watumishi na Wataalamu wote wa Wizara kwa kujituma katika kusimamia utekelezaji wa Majukumu ya Wizara. Naomba waendeleo na juhudi hizo katika kipindi kijacho ili tuweze kutekeleza malengo Wizara na ya Taifa kwa ujumla.

57. Mheshimiwa Spika, Washirika mbalimbali wa Maendeleo wamekuwa wakichangia katika utekelezaji wa Programu na Mipango mbalimbali ya Wizara. Napenda kuchukua fursa hii kuwashukuru na kuwatambua Washirika hao wa Maendeleo ambao ni pamoja na Shirika la Kimataifa la Usafiri kwa njia ya Maji (IMO), Shirika la Kimataifa la Usafiri wa Anga (ICAO), Shirika la Hali ya Hewa Duniani (WMO), Benki ya Kiarabu ya Maendeleo ya Afrika (BADEA), *OPEC Fund*, Umoja wa Nchi za Ulaya, Benki ya Maendeleo ya Afrika (AfDB), Benki ya Dunia (WB), Japan (JICA), Korea Kusini (KOICA), *Abu Dhabi Fund*, Ujerumani (KfW), Uingereza (DFID), Uholanzi (ORIO), Jumuiya ya Nchi za Ulaya (EU), Benki ya Uwekezaji ya Ulaya (EIB), Shirika la Maendeleo la Marekani (USAID), Kuwait (KFAED), Uturuki, *HSBC*, *TMEA*, Sekretarieti ya Jumuiya ya Afrika Mashariki, Sekretarieti ya Jumuiya ya Nchi za SADC, Nchi za Urusi, Afrika Kusini, Uingereza, Marekani, Uholanzi, Japan, India, China, Denmark, Norway, Ubelgiji, Ujerumani, Taasisi za fedha za CRDB, NSSF, PSSF na TIB, Asasi zisizokuwa za Kiserikali; Sekta Binafsi pamoja na wengine wengi.

58. Mheshimiwa Spika, mwisho, nakushukuru tena wewe binafsi na

Mhe. Naibu Spika. Hotuba hii pia inapatikana katika tovuti ya Wizara (www.mwt.go.tz).

F. MUHTASARI WA MAOMBI YA FEDHA YA WIZARA YA UJENZI NA UCHUKUZI KATIKA MWAKA WA FEDHA 2021/2022

59. Mheshimiwa Spika, katika mwaka wa fedha 2021/22, Wizara ya Ujenzi na Uchukuzi inaomba kuidhinishiwa jumla ya **Shilingi 3,747,294,095,200.00**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 1,627,244,274,200.00** ni kwa ajili ya Sekta ya Ujenzi na **Shilingi 2,120,049,821,000.00** ni kwa ajili ya Sekta ya Uchukuzi. Mchanganuo wa fedha zinazooombwa kwa kila Fungu ni kama ifuatavyo:

F.1. SEKTA YA UJENZI (FUNGU 98)

60. Mheshimiwa Spika, **Shilingi 1,627,244,274,200.00** za Fungu 98 (Ujenzi) zinajumuisha **Shilingi 38,540,787,000.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ya Wizara (Ujenzi) na Taasisi ambapo **Shilingi 35,186,389,000.00** ni za Mishahara ya Watumishi na **Shilingi 3,354,398,000.00** ni za Matumizi Mengineyo. Bajeti ya Maendeleo ni **Shilingi 1,588,703,487,200.00** ambazo zinajumuisha **Shilingi 1,288,703,487,200.00** fedha za ndani na **Shilingi 300,000,000,000.00** fedha za nje. Fedha za ndani zinajumuisha **Shilingi 635,849,127,200.00** za Mfuko wa Barabara na **Shilingi 652,854,360,000.00** za Mfuko Mkuu wa Serikali.

F.2. SEKTA YA UCHUKUZI (FUNGU 62)

61. Mheshimiwa Spika, Sekta ya Uchukuzi imetengewa jumla ya **Shilingi 2,120,049,821,000.00** kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida na Utekelezaji wa Miradi ya Maendeleo. Kati ya hizo, **Shilingi 91,743,411,000.00** ni kwa ajili ya Matumizi ya Kawaida ambapo **Shilingi 64,672,467,000.00** ni za Mishahara ya Watumishi na **Shilingi 27,070,944,000.00** ni za Matumizi Mengineyo. Aidha, Miradi ya Maendeleo imetengewa **Shilingi 2,028,306,410,000.00**. Kati ya fedha hizo, **Shilingi 1,828,306,410,000.00** ni fedha za Ndani na **Shilingi 200,000,000,000.00** ni fedha za Nje.

62. Mheshimiwa Spika, pamoja na Hotuba hii, nimeambatanisha Miradi ya Wizara itakayotekelezwa katika mwaka wa fedha 2021/22 (**Kiambatisho**

Na. 1-6) ikiwa ni pamoja na kiasi cha fedha kilichotengwa kutekeleza Miradi hiyo. Naomba kitabu kizima cha Hotuba yangu ya bajeti pamoja na viambatisho hivyo vichukuliwe kama sehemu ya hoja hii.

63. Mheshimiwa Spika, Naomba kutoa hoja.